

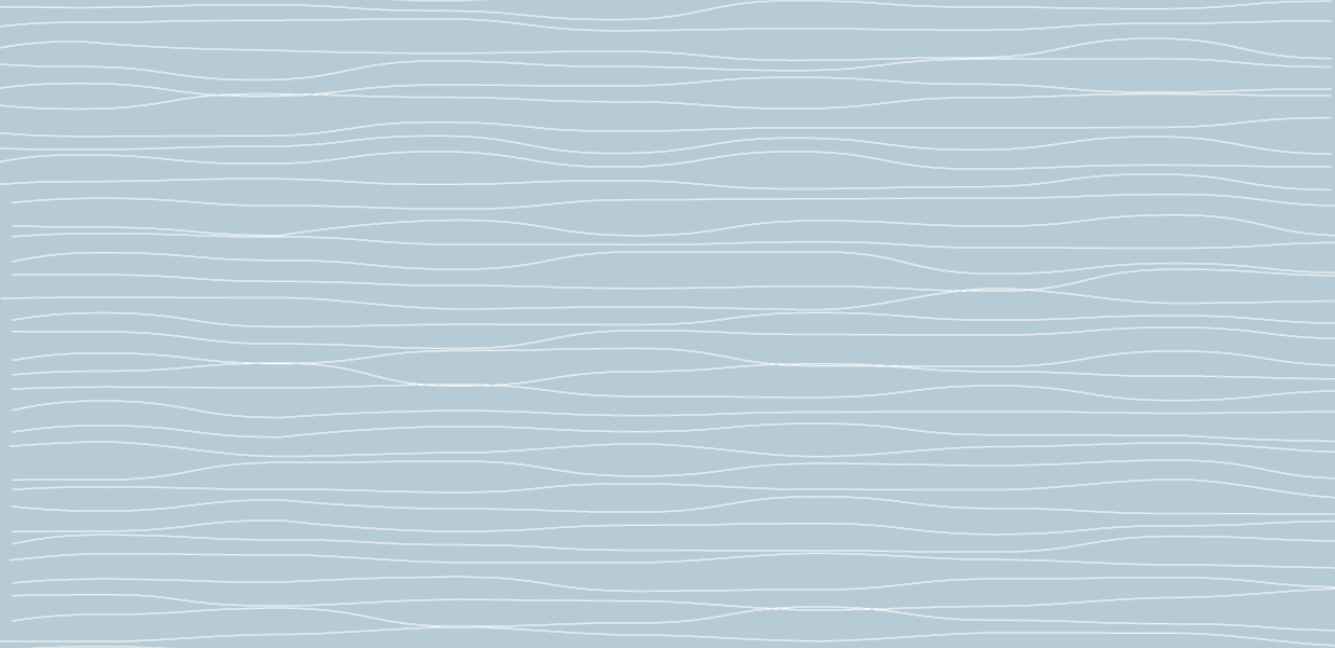
MIN TID VID IUI

TORE BROWALDH

SÄRTRYCK ur Magnus Henrekson, red. (2009), *IFN/IUI 1939–2009*.

Sju decennier av forskning om ett näringsliv i utveckling.

Stockholm: Ekerlids.

MIN TID VID IUI*

TORE BROWALDH

Under de första åren efter hemkomsten vidgades Gunnels och mitt umgänge till en för oss helt ny krets av personer, samhällsforskare och då framför allt ekonomer och deras fruar. Vi knöt många vänskapsband som blev bestående för framtiden. Torsten Gårdlund, Karin Kock, Erik Lundberg och Ingvar Svennilson, vilka alla varit mina lärare på Stockholms Högskola, behandlades väl till en början av mig med viss respekt i tilltal och diskussioner. Gårdlunds och Lundbergs förmåga till oväntade och skämtsamma formuleringar, i Lundbergs fall ofta med ironisk snärt, förvandlade snabbt högaktningen till muntert kamratskap. Även om det aldrig var något tvunget i mina relationer till Karin och Ingvar, tog det dock i deras fall längre tid för mig att övervinna min respekt. Sannolikt hade detta samband med att bägge också varit mina chefer – Karin i Myrdalskommissionen och Ingvar på Industriens Utredningsinstitut (IUI), där jag tjänstgjorde på deltid, parallellt med arbetet inom Myrdalskommissionen. Båda kunde dock släppa sig lösa och delta i allmänna förlustelser, även om skämtet och stojet i deras fall var disciplinerat. Till Ingvars sällskapstalanger hörde för övrigt hans skicklighet som pianist och organist. Han spelade dock uteslutande klassisk musik.

IUI var som arbetsplats sällsynt gynnat. Redan det faktum att personalen var liten till antalet förklarade en del av trivselkänslan. Men samtidigt gav IUI intrycket att vara utan personintriger och helt i avsaknad av den typ av armbågar och karriärism, som ibland gör att intelligenta och arbetsamma individer förgiftar arbetsatmosfären. När jag här endast nämner några av forskarna är det främst därför att mina kontakter med dem blivit bestående.

Erik Dahmén – ”Sweden’s greatest economist”, som Assar Lindbeck brukar säga; Erik är nära två meter lång – var vid mitt inträde på IUI i färd med att diskutera uppläggningsen av sin epokgörande undersökning om svensk industriell

* Utdrag ur första delen av Tore Browaldhs memoarer *Gesällvandring* (Stockholm: Norstedts, 1976). Tillstånd att återpublicera detta utdrag har erhållits från Gunnel Browaldh i samtal med Magnus Henrekson den 2 december 2007.

företagsamhet. Dahmén var påverkad av sin lärare i Lund, professor Johan Åkerman, och av Joseph A. Schumpeters ekonomiska teorier om innovationernas och företagarsatsens betydelse för den industriella utvecklingen. Att få delta i de mera teoretiska diskussionerna kring materialbearbetningens och hypotesställandets problem var utomordentligt värdefullt. Samma omdöme gäller Folke Kristenssons avhandling om den svenska textilindustrins struktur med dess för den tiden nya grepp, när det gällde exempelvis definition av vad som konstituerar en marknad.

Jan Wallander var under min tid på institutet sysselsatt med insamlingen av material till undersökningen om ”Flykten från landsbygden”. Eftersom detta i stor utsträckning ägde rum i Värmland träffades vi endast sporadiskt. Efter min återkomst från Europarådet återknöts kontakten. Wallander gjorde redan då intryck genom de egenskaper som under vårt samarbete i Handelsbanken blivit så uppenbara: kombinationen av praktiskt jordnära arbetsmetoder med en förmåga att pröva logiskt uppbyggda hypoteser emot fakta – och ett påtagligt tilläggsvärde, nämligen färdighet i behandlingen av svenska språket. Erik Lundberg bekräftade för övrigt långt senare detta omdöme med ett expertutlåtande. Professor Erik Wellander, författaren till standardverket *Riktig svenska*, påpekade i lärarkollegiet när Jans avhandling ventilerades att den var skriven ”på så vacker svenska”.

Samvaron med dessa nya vänner och seminarierna på Stockholms Högskola avrundade första fasen i min intellektuella mognadsprocess. Jag tillägnade mig insikten om faran med de säkra åsikterna, om nödvändigheten av att ständigt ifrågasätta de egna uppfattningarna. Samtidigt tjusades jag av dessa forskares öppenhet för nya strömningar, deras villighet att ompröva, deras oförskräckta uttalanden mot konventioner och fördomar.

FÖRFATTARPRESANTATION

ANDRÉ SJÄNS TOLON

Tore Browaldh, 1917–2007, legendarisk bankman och son till Ernfrid Browaldh. Genom sina studier i nationalekonomi vid Stockholms Högskola kom Browaldh tidigt i kontakt med Gunnar Myrdal och var i början av 1940-talet Myrdals assistent när denne arbetade på sin stora studie om den amerikanska rasproblematiken (*An America Dilemma*, 1944). Vid hemkomsten från Amerika arbetade han parallellt som sekreterare (biträdande chef) vid IUI och på Finansdepartementet som biträdande sekreterare i Kommissionen för efterkrigsplanering (den s.k. Myrdalskommissionen).

Tillsammans med Axel Iveroth och Lars-Eric Thunholm var han initiativta-

gare till bildandet av Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) år 1948.

Browaldh var verksam vid Europarådets generalsekretariat i Strasbourg 1949–51 och vice vd i SAF 1951–54, innan han gick över till Svenska Handelsbanken där han var vd 1955–66 och styrelseordförande 1966–1978. Han satt dessutom med i en rad styrelser och hade många hedersuppdrag.

Browaldh var livligt engagerad i den ekonomiska debatten på 1960- och 70-talen. Han gav ut memoarerna *Gesällvandring* (1976), *Vägen vidare* (1980) och *Motlut och medvind* (1984).